Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi
www.joucer.com

Journal of Computer and Education Research
www.joucer.com

Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Özerk Öğrenme Becerilerine İlişkin Algıları

Perceptions of Graduate Students about Autonomous Learning Skills

Nesrin HARK SÖYLEMEZ[1], Neşe DOKUMACI SÜTÇÜ[2], Kerem SÜTÇÜ[3]

Öz

Bu araştırma, lisansüstü eğitim gören öğrencilerin özerk öğrenme becerilerine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2013-2014 eğitim-öğretim yılı güz döneminde lisansüstü eğitim gören 37 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmış ve veri toplama aracı olarak açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Veriler, formda yer alan sorular dikkate alınarak sunulmuştur. Ayrıca lisansüstü eğitim gören öğrencilerin görüşlerini yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre; lisansüstü eğitim gören öğrencilerin özerk öğrenme becerilerine sahip oldukları belirlenmiştir. Bunun yanında öğrencilerin çoğunluğu; özerk öğrenme niteliklerinden biri olan ihtiyaç duydukları kaynak ve materyallere ulaşabildiklerini, öğrenme ihtiyaçlarını dikkate alarak hedef belirlediklerini, sıklıkla not alma stratejisini kullandıklarını, uygulama yaparak kendilerini değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada ulaşılan diğer bir önemli bulgu ise, öğrencilerin büyük bir bölümünün lisansüstü eğitim sürecinde yapmış oldukları araştırmaların özerk öğrenme becerilerine önemli ölçüde katkı sağladığını düşünmeleridir.

Anahtar kelimeler: Özerk öğrenme, lisansüstü eğitim, öğrenme becerileri

Abstract

The goal of this research is to determine the perceptions of graduate students about autonomous learning skills. Sample of the research is made of 37 graduate students studying in 2013-2014 academic year, fall semester. Qualitative research method is used in this research. Open ended question form is used as data collection tool in the research. Descriptive analysis technique is used in order to analyze the data obtained from the research. Data are presented by taking the questions in the form into consideration. On the other hand, direct quotations are included in order to reflect the views of graduate students. According to the findings obtained in the research; graduate students have autonomous learning skills. Besides that, most of the students said that they can reach sources and materials that they need, which is one of the autonomous learning characteristics, they determine their goals by taking learning requirements into consideration, use note-taking strategy often and evaluate their learning by making practices. One other important finding obtained from the research is that according to most of the students, the researches that they make during graduate education process make significant contributions to autonomous learning skills.

Keywords: Autonomous learning, graduate education, learning skills

[1] Arş. Gör., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi BÖTE Bölümü, nesrin.hsoylemez@dicle.du.tr
[2] Arş. Gör., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, ndokumaci@dicle.edu.tr
[3] Arş. Gör. Dr., Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü, ksutcu@dicle.edu.tr

Giriş

Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği ve zihinde nasıl bir yapılanma sonucunda meydana geldiğini açıklamaya yönelik birçok yaklaşım öne sürülmüştür. Son yıllarda bu kuramlara alternatif bir yaklaşım olarak geliştirilen ve öğrenmenin aktif bir süreç sonucunda meydana geldiğini savunan yapılandırmacı yaklaşıma göre (Evrekli, İnal, Balım ve Kesercioğlu, 2009) öğrenenler, öğrenme sürecine etkin katılım göstererek kendi bilgilerini oluştururlar. Öğretme yerine, öğrenmeye vurgu yapan bu yaklaşım, öğrenen özerkliğine ve onun öğrenmeye katılımının desteklenmesine önem vermektedir (Wang, 2011).

Öğrenen özerkliği, Holec'in çalışmaları önderliğinde öğrenmede ve özellikle de yabancı dil öğretiminde gündeme gelmiş bir kavramdır. Öğrenen özerkliği kavramı, ilk tartışıldığı günden bugüne çok farklı tanımlamalar ve adlandırmalar ile anılmıştır (Eker, 2010). Bu kavramı, Holec (2007) "öğrenenin kendi öğrenmesinin sorumluluğunu alabildiği bir yetenek"; Little (1991) "öğrenenin, öğrenme süreci ve içeriğiyle olan ruhsal ilişkisi"; Dickinson (1996) "öğrenenin kendi öğrenmesi ile ilgili kararlar alma sorumluluğu ve bu kararların uygulanması durumu"; Benson (2006) ise "öğrenenlerin kendi eğitim sistemleri içindeki haklarının farkına varması" olarak tanımlamıştır (Akt: Can, 2012). Ancak öğrenenlerin kendi öğrenme sorumluluklarını kabul etmeleri konusu ortak bir görüş olarak kabul edilmiştir (Little, 1995). Demirel ve Mirici (2002) öğrenenin özerk olmasını, eğitim-öğretim durumlarının tamamen öğrenenin kontrolünde olacağı anlamına gelmediğini, öğretmenin tüm sınıf içi ve dışı etkinliklerde öğrenenin istek ve ihtiyaçlarına cevap verecek uygulamaları gerçekleştirmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Öğrencinin özerk olabilmesi için öncelikle nasıl öğreneceğini öğrenmesi gerekir. Öğrenmeyi bilen öğrenci ise, sorumluluk almayı, ihtiyaçlarını ve hedeflerini belirlemeyi bilen, uygun kaynak ve araç gereçleri seçebilen, çalışma yöntemini belirleyebilen, öğrenimi ile ilgili kararlar verebilen (Aydoğdu, 2009), bunlara ulaşmak için plan yapabilen ve öz gelişimini değerlendirebilen öğrencidir. Bireyin öğrenme sürecini planlayabilmesi, bu plan çerçevesinde hedeflerini belirleyip belirlediği hedeflere ulaşma durumlarına karar verebilmesi ve son olarak tüm öğrenme sürecini izleyip yönetebilmesi özerk öğrenmenin temel becerilerini oluşturur. Sözü edilen becerilere sahip olan bir öğrenci öğrenme sürecini başından sonuna kadar yönlendirip yönetebilecektir (Demirtaş, 2010).

Öğrenen özerkliğinin geliştirilmesi oldukça karmaşık, emek ve zaman gerektiren bir süreçtir. Dolayısıyla bu süreçte öğretenin öğrencinin kendisini iyi tanımasına ve öz güvenini kazanmasına tam destek vermesi son derece önemlidir (Oktar Ergür, 2010a). Öğretenin öğrenme ortamında öğrencilere sağlayacağı özerklik desteği onların içsel olarak güdülenmelerini ve öğrenmeye etkin bir biçimde katılımlarını etkilemektedir (Oğuz, 2013).

Öğrenen özerkliğinin gelişimi, öğrencilerin kendi öğrenmelerine karar verme becerilerinin desteklenmesi ve geliştirilmesi ile mümkündür. Öğrencilerin öğrenme sürecinde karar verme sürecine etkin biçimde katılmaları, onlarda öğrenen özerkliğinin gelişmesine katkıda bulunacak ve daha etkili öğrenmelerini sağlayacaktır (Gömleksiz ve Bozpolat, 2012). Ayrıca öğrenen özerkliğinde öğrenenler, kendi öğrenme sorumluluklarını alma yeteneği ve kendi kendilerine öğrenmelerine olanak sağlayan kaynaklar edinmeli, öğretenler ise yeni rollerine uygun biçimde eğitilmelidir (Eker, 2010). Öğretenlerin yönlendirmesiyle başlatılabilen bu sürecin, gerçek yaşam ortamına aktarılarak ömür boyu sürdürülmesi beklenmektedir (Sert, 2007).

Öğrenen özerkliğinin eğitimin önemli hedeflerinden biri olduğu dikkate alındığında (Castle, 2004; Öztürk, 2011) özerk öğrenen bireyler yetiştirmenin gerekliliği eğitim-öğretim alanında tartışılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Aydoğdu, 2009). Bu bağlamda eğitim öğretimin bilgi üretme, yayma, araştırma ve geliştirme çalışmalarıyla hayata aktarma ve nitelikli insan gücü yetiştirme gibi hedefleri olan lisansüstü eğitim boyutunun özel olarak değerlendirilmesi gerekmektedir (Bozan, 2012).

Lisansüstü eğitimin pek çok fonksiyonu içinde yaratıcı, araştırmacı, etik değerlere saygılı, sorunlara akılcı yöntemlerle çözümler üreten, bilimsel bakış açısı kazanmış, grup çalışmalarına ve disiplinler arası çalışmalara katılan, nitelikli çalışmalar üreten ve bu yolla toplumun gereksinimlerine yanıt veren bilim insanları yetiştirmek yer almaktadır (Aslan, 2010). Lisansüstü eğitim gören öğrencilerin hedeflenen bu niteliklere sahip olabilmeleri için öncelikle özerk öğrenme becerilerine sahip olmaları gerekmektedir.

Literatürde özerk öğrenme ile yapılan araştırmaların (Balçıkanlı, 2010; Çoban, 2002; Demirtaş ve Sert, 2010; Dişlen, 2010; Eker, 2010; Gömleksiz ve Bozpolat, 2012; Oğuz, 2013; Hobrom, 2004; Holden & Usuki, 1999; Kaya, 2012; Kennedy, 2002; Koyuncu, 2006; Köse, 2006; İşisağ ve Demirel, 2010; Sabancı, 2007; Sert, 2007; Sert, Adamson ve Büyüköztürk, 2012;

Tilfarlioğlu ve Çiftçi, 2011; Usiki, 2002; Üstünoğlu, 2009; Yıldırım, 2005) genellikle yabancı dil öğretiminde ve öğretmenlerin, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite düzeyindeki öğrencilerin özerkliklerini incelemeye yönelik olduğu görülmektedir. Ancak lisansüstü eğitim gören öğrencilerin özerk öğrenme becerilerini belirlemeye yönelik araştırma sonuçlarına rastlanılmamıştır. Araştırmanın bu yönüyle bilimsel literatüre farklı bir açıdan katkı sağlayacağı ve yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, lisansüstü eğitim gören öğrencilerin özerk öğrenme becerilerine ilişkin algılarını belirlemektir.

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın yöntemine ilişkin araştırma modeli, örneklem, veri toplama aracı ve verilerin analizine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırma, lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin özerk öğrenme becerilerine ilişkin algıları ortaya koymak amacıyla yapıldığı için nitel araştırma desenlerinden durum çalışmasıdır. Bilindiği gibi bu tip çalışmalarda amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2013–2014 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Türkiye'deki farklı üniversitelerde eğitim bilimleri ve alan eğitiminde lisansüstü eğitim gören 37 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Buna göre, araştırma kapsamına alınan katılımcılarda aranan temel ölçüt, yüksek lisans ya da doktora öğrencisi olmalarıdır. Katılımcıların 21'i (%56,76) erkek, 16'sı (%43,24) ise, kadındır. Yine katılımcıların; 13'ü (35,14) yüksek lisans ve 24'ü (%64,86) ise, doktora öğrencisidir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Söz konusu formun hazırlanmasında öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Yapılan literatür taraması sonrasında araştırmacılar tarafından beş açık uçlu sorudan oluşan taslak bir form hazırlanmıştır. Taslak form, eğitim bilimleri alanında çalışan dört alan uzmanı tarafından incelenmiş, uzmanların görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmış ve uygulama için son şeklini almıştır. Soru formunda özerk öğrenme hakkında ön bilgi verilmiş ve katılımcılara aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Bağımsız/özerk olarak öğrenebilme niteliklerine sahip olduğunuza inanıyor musunuz? Bu niteliklerinizin neler olduğunu açıklayabilir misiniz?
2. Herhangi bir konuyu bağımsız/özerk olarak öğrenebilmek için öğrenme hedeflerinizi belirler misiniz? Nasıl belirlediğinizi açıklar mısınız?
3. İhtiyaç duyduğunuz herhangi bir konuyu bir başkasının desteği olmadan bağımsız/özerk olarak öğrenebiliyor musunuz? Bu durumda hangi öğrenme stratejilerini (metnin altını çizme, not alma, sesli tekrar yapma vb.) kullanıyorsunuz?
4. Bağımsız/özerk bir şekilde gerçekleştirdiğiniz öğrenme sonunda kendi öğrenmenize ilişkin bir değerlendirme yapabiliyor musunuz? Bu değerlendirmeyi nasıl yaptığınızı açıklar mısınız?
5. Lisansüstü eğitim-öğretim sürecinde aldığınız eğitimin özerk/bağımsız öğrenme becerilerinize herhangi bir katkısı oldu mu? Nasıl?

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmada elde edilen veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre araştırmacılar tarafından ayrı ayrı incelenerek anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmiş ve bu görüşlere vurgu yapan öğrenci sayıları parantez içinde belirtilmiştir. Bunun yanında öğrencilerin

görüşlerini yansıtmak için doğrudan alıntılara da yer verilmiştir. Alıntılar yapılırken de öğrencilerin isimleri yerine 5. öğrenci (Ö.5) şeklinde kısaltarak kodlama yapılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde bulgular, formda yer alan sorular doğrultusunda beş temada toplanarak sunulmuştur.

Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Bağımsız/Özerk Olarak Öğrenebilme Niteliklerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü eğitim gören öğrencilerin bağımsız/özerk olarak öğrenebilme niteliklerine ait frekanslar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Özerk Öğrenebilme Nitelikleri

Bağımsız/Özerk Olarak Öğrenebilme Nitelikleri	f
İhtiyaç duyduğum kaynak ve materyallere ulaşabilme	17
Öğrenme sürecimi yönlendirme	11
Öğrenme yöntemimi belirleme	8
Öğrenme ihtiyaçlarımı tespit etme	8
Araştırma yapma	8
Öz-değerlendirme yapma	7
İçsel motivasyona sahip olma	7
Öğrenme sürecimi planlama	7
Teknolojik materyalleri kullanabilme	4
Öğrenme sürecimin sorumluluğunu alma	4
Öğrenme hedeflerimi belirleme	3

Öğrencilerin, bağımsız/özerk olarak öğrenebilme niteliklerine sahip oldukları ve bu niteliklerinin başında "*İhtiyaç duyduğum kaynak ve materyallere ulaşabilirim*" görüşü olduğu tespit edilmiştir (f=17). Bunu sırasıyla; "*Öğrenme sürecimi yönlendirme*" (f=11), "*Öğrenme yöntemimi belirleme*" (f=8), "*Araştırma yapma*" (f=8), "*Öğrenme ihtiyaçlarımı tespit etme*" (f=8), "*Öz-değerlendirme yapma*" (f=7), "*İçsel motivasyona sahip olma*" (f=7), "*Öğrenme sürecimi planlama*" (f=7), "*Teknolojik materyalleri kullanabilme*" (f=4), "*Öğrenme sürecimin sorumluluğunu alma*" (f=4), "*Öğrenme hedeflerimi belirleme*" (f=3) görüşlerini ifade edenler takip etmiştir.

Bağımsız olarak öğrenebilme niteliklerine ilişkin görüş belirten öğrencilere ait bazı ifadeler şöyledir:

"Öncelikle öğrenme ihtiyacı hissettiğim konuları tespit ederim. İhtiyaç duyduğum kaynak ve materyallere rahatça ulaşabilirim. Kendime en uygun öğrenme metodunu tespit eder ve çalışmaya başlarım. Düzenli olarak çalışırım, öğrendiklerimi uygularım, eksikliklerimi tespit ederim ve gidermeye çalışırım." (Ö.3)

"Özerk olarak öğrenebilme niteliklerine sahip olduğuma inanıyorum. Öncelikle çalışacağım konunun hedeflerini kendim belirlerim. İstediğim öğrenme şeklini kendim seçerim. Kendi öğrenme sürecimin sorumluluğunu alabilirim ve öğrenme sürecimi kendim yönetirim. Tabi ki kendi kendimi değerlendirmeyi ihmal etmem." (Ö.1)

"Evet, inanıyorum. Çalıştığım konu hakkında araştırmalar yapıyorum. İlgili alan yazını tarayabiliyorum. Farklı çalışmaları okuyup ilgili kısımları seçiyorum. Farklı yabancı kaynakları, güncel makaleleri ve tezleri inceliyorum. Yabancı dergilere üye olup dünyadaki gelişmeleri takip ediyorum." (Ö.35).

Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Öğrenme Hedeflerini Belirleme Şekillerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü eğitim gören öğrencilerin öğrenme hedeflerini belirleme şekillerine ait frekanslar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Öğrenme Hedeflerini Belirleme Şekilleri

Öğrenme Hedeflerini Belirleme Şekilleri	f
Öğrenme ihtiyacımı dikkate alarak	12
Kısa-orta-uzun vadeli olacak şekilde	8
Konuyla ilgili literatürü inceleyerek	8
Ardışıklık ilkesini dikkate alarak	6
Kolaydan zora olacak şekilde	4
Farklı disiplinlerle ilişkilendirerek	2
Özel-genel hedef olacak şekilde	1
Gerçek yaşamla ilişkilendirerek	1

Öğrencilerin, herhangi bir konuyu bağımsız/özerk olarak öğrenmek için kendi öğrenme hedeflerini kendilerinin belirledikleri ve bu hedeflerini belirleme şekillerinin başında "*Öğrenme ihtiyacımı dikkate alarak hedef belirlerim*" görüşü olduğu tespit edilmiştir (f=12). Bunu sırasıyla; "*Kısa-orta-uzun vadeli olacak şekilde*" (f=8), "*Konuyla ilgili*

literatürü inceleyerek" (f=8), "*Ardışıklık ilkesini dikkate alarak*" (f=6), "*Kolaydan zora olacak şekilde*" (f=4), "*Farklı disiplinlerle ilişkilendirerek*" (f=2), "*Özel-genel hedef olacak şekilde*" (f=1), "*Gerçek yaşamla ilişkilendirerek*" (f=1) şeklinde ifade edenler takip etmiştir.

Öğrenme hedeflerini belirleme şekillerine ilişkin görüş belirten öğrencilere ait bazı ifadeler şöyledir:

"Evet belirlerim. Öncelikle ilgili konuya ilişkin ön öğrenmelerimi kontrol ederim. Daha sonra her hedef bir öncekinin ön koşulu olacak biçiminde ardışık bir biçimde hedeflerimi sıralarım." (Ö.21).

"Evet, kendi öğrenme hedeflerimi kendim belirlerim. Hedeflerimi belirleme şeklim konunun içeriğine ve bağlamına göre değişmektedir. Öncelikle ihtiyaç duyduğum konuya ilişkin öğrenmem gerekenleri tespit ederim. Daha sonra alan taraması yapar, hedeflerime ulaştıracak en uygun kaynakları seçerim." (Ö.34).

"Akademik anlamda bir konu üzerinde çalışacağım zaman o konuyu teorik ve pratik boyutuyla ele alıp bu bağlamda öncelikle bir zaman planlaması yaparım. Hedeflerimi kısa, orta, uzun vadeli olarak belirlerim. Bu süreç içerisinde gerek basılı gerek online kaynakları bir araya getirip o konuyu derinlemesine incelerim." (Ö.24).

Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Kullandıkları Öğrenme Stratejilerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü eğitim gören öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerine ait frekanslar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Kullandıkları Öğrenme Stratejileri

Kullanılan Öğrenme Stratejileri	f
Not alma	28
Altını çizme	21
Tekrar etme	10
İlişkilendirme	5
Özet çıkarma	5
Kodlama	2
Diğer	11

Öğrencilerin, herhangi bir konuyu bir başkasının desteği olmadan bağımsız/özerk olarak öğrenebildikleri ve bu süreçte kullandıkları öğrenme stratejilerinin başında "*Not alma*" olduğu tespit edilmiştir (f=28). Bunu; "*Altını çizme*" (f=21), "*Tekrar etme*" (f=10), "*İlişkilendirme*" (f=5), "*Özet çıkarma*" (f=5), "*Kodlama*" (f=2), "*Diğer*" (f=11) şeklinde ifade edenler takip etmiştir.

Kullandıkları öğrenme stratejilerine ilişkin görüş belirten öğrencilere ait bazı ifadeler şöyledir:

"Ayrıntılı olarak çalışmaya başlamadan önce konu ile ilgili çalışmaların ana ve alt başlıklarını gözden geçiririm. Daha sonra zamandan kazanmak için çalıştığım konu ile ilgili kısa notlar tutarım. Önemli gördüğüm yerleri zihnimde tekrar ederim." (Ö.19).

"Evet öğreniyorum. Daha çok tekrar yapma, altını çizme, farklı ifadelerle not alma, zihinden özet çıkarma, gerçek hayatla ilişkilendirme stratejilerini kullanıyorum." (Ö. 21).

"Herhangi bir kişinin desteğini almadan bağımsız bir öğrenme gerçekleştirebiliyorum. Örneğin okuduğum bir kitabın önemli yerlerinin altını çiziyorum. Ardından not alarak özet çıkarıyorum." (Ö.32).

Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Kendilerini Değerlendirme Şekillerine İlişkin Bulgular

Lisansüstü eğitim gören öğrencilerin kendilerini değerlendirme şekillerine ait frekanslar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Kendilerini Değerlendirme Şekilleri

Değerlendirme Şekilleri	f
Uygulama yaparak	12
Soru çözerek	11
Bilgisine güvendiğim kişilerin yorumlarını dikkate alarak	9
Süreci gözden geçirerek	7
Önceden belirlediğim ölçütlerden yararlanarak	6
Grup tartışmalarına katılarak	5
Tekrar ederek	2

Öğrencilerin, özerk bir şekilde gerçekleştirdikleri öğrenme sonunda kendi öğrenmelerine ilişkin bir değerlendirme yapabildikleri ve kendilerini değerlendirme

şekillerinin başında "*Uygulama yaparak değerlendiririm*" görüşü olduğu belirlenmiştir (f=12). Bunu sırasıyla; "*Soru çözerek*" (f=11), "*Bilgisine güvendiğim kişilerin yorumlarını dikkate alarak*" (f=9), "*Süreci gözden geçirerek*" (f=7), "*Önceden belirlediğim ölçütlerden yararlanarak*" (f=6), "*Grup tartışmalarına katılarak*" (f=5), "*Tekrar ederek*" (f=2) şeklinde ifade edenler takip etmiştir.

Kendilerini değerlendirme şekillerine ilişkin görüş belirten öğrencilere ait bazı ifadeler şöyledir:

"Evet yapabilirim. Öğrenmek istediğim şeyi öğrenip öğrenemediğimi; kendimi konuyla ilgili testlere, uygulamalara tabi tutarak test ederim. Ya da kendi seviyemi; konuyu daha iyi bilen veya mümkünse o konunun uzmanıyla muhatap olarak ölçerim."(Ö.23).

"Evet yapıyorum. Öğrendiğim konuyla ilgili ulaşabildiğim durumlarda uzmanlardan, uzmanlara ulaşamadığım durumda ise arkadaşlarımla mütalaa ederek kendimi değerlendirmeye çalışıyorum." (Ö. 32).

"Evet. Zihinden tekrar ederek önemli yerleri hatırlamaya çalışıyorum. Ya da konuyla ilgili etkinlik veya sorular varsa onlara bakıyorum." (Ö.37).

Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim-Öğretim Sürecinde Aldıkları Eğitimin Özerk/Bağımsız Öğrenme Becerilerine Olan Katkılarına İlişkin Bulgular

Lisansüstü eğitim gören öğrencilerin lisansüstü eğitim-öğretim sürecinde aldıkları eğitimin özerk öğrenme becerilerine olan katkılarına ait frekanslar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Lisansüstü Eğitim-Öğretim Sürecinde Alınan Eğitimin Lisansüstü Eğitim Gören Öğrencilerin Özerk Öğrenme Becerilerine Katkıları

Lisansüstü Eğitim-Öğretim Sürecinde Alınan Eğitimin Özerk Öğrenme Becerilerine Katkıları	f
Araştırma yaparak	10
Verilen ödevleri yaparak	9
Literatürü amaca uygun incelemeyi öğrenerek	8
Motivasyonumu arttırarak	7
Tez/makale yazarak	5
Öğrenme sürecinde aktif rol alarak	5
Bilimsel etkinliklerde yer alarak	3
Grup çalışmaları yaparak	2
Sorumluluk duygumu geliştirerek	2

Öğrencilerin, lisansüstü eğitim-öğretim sürecinde aldıkları eğitimin özerk öğrenme becerilerine katkı sağladığı ve bu katkıların başında *"Araştırma yaparak katkı sağladı"* görüşü olduğu belirlenmiştir (f=10). Bunu sırasıyla; "*Verilen ödevleri yaparak*" (f=9), "*Literatürü amaca uygun incelemeyi öğrenerek*" (f=8), "*Motivasyonumu arttırarak*" (f=7), "*Tez/makale yazarak*" (f=5), "*Öğrenme sürecimde aktif rol alarak*" (f=5), "*Bilimsel etkinliklerde yer alarak*" (f=3), "*Grup çalışmaları yaparak*" (f=2), "*Sorumluluk duygumu geliştirerek*" (f=2) şeklinde ifade edenler takip etmiştir.

Lisansüstü eğitim-öğretim sürecinde alınan eğitimin hangi yönleriyle özerk öğrenme becerilerine katkı sağladığına ilişkin görüş belirten öğrencilere ait bazı ifadeler şöyledir:

"Evet, katkısı oldu. Çoğu zaman öğrenmemin sorumluluğunun bana ait olduğunu gördüm. Ödevler için araştırma yaparken kendime uygun yöntemleri belirleyip, onlardan yararlandım. Çünkü bu öğrenme sürecinde kişi kendi öğrenme hedeflerini belirleyip öğrenme stratejilerinden doğru bir şekilde yararlanmayı da öğreniyor." (Ö.18).

"Evet. Lisansüstü eğitim, kaynağa ulaşma, araştırma ve inceleme yapma, akademik yazım kurallarını uygulama, makale yazma ve yayınlama, bazı projelerde görev alma, kendini değerlendirme gibi süreçlerde katkı sağlamıştır." (Ö.12).

"Lisansüstü eğitim öğretim süreci bana iyi bir motivasyon sağladı. İlgili olduğum konuya rahatça odaklanabiliyorum. Ne yaptığımın bilincinde olarak, sistematik ve sürekliliği olan adımlar atabiliyorum." (Ö.16)

Tartışma ve Sonuç

Lisansüstü eğitim gören öğrencilerin özerk öğrenme becerilerine ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın önemli sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmada; öğrencilerin özerk olarak öğrenebilme niteliklerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin çoğunluğu, özerk öğrenme niteliklerinden biri olan ihtiyaç duydukları kaynak ve materyallere ulaşabildiklerini ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Aslan (2010) tarafından yapılan araştırmada da, lisansüstü eğitim alan öğrencilerin büyük bir bölümünün kütüphaneleri kullanarak ihtiyaç duydukları kaynaklara ulaşma ve veri

tabanlarını kullanma konularında kendilerini yeterli gördükleri tespit edilmiştir. Yine araştırmada, öğrenciler özerk öğrenme niteliklerinden olan öğrenme süreçlerini yönlendirdiklerini, öğrenme yöntemlerini belirlediklerini, araştırma yaptıklarını, öğrenme ihtiyaçlarını tespit ettiklerini, öz-değerlendirme yaptıklarını, içsel motivasyona sahip olduklarını, öğrenme süreçlerini planladıklarını, teknolojik materyalleri kullanabildiklerini, öğrenme sürecinin sorumluluğunu aldıklarını ifade etmişlerdir. Nitekim Aydoğdu (2009)'ya göre de öğrencinin özerk olabilmesi için öncelikle nasıl öğreneceğini öğrenmesi gerekir. Öğrenmeyi bilen öğrenci ise sorumluluk almayı, ihtiyaçlarını ve hedeflerini belirlemeyi bilen, uygun kaynak ve araç gereçleri seçebilen, çalışma yöntemini belirleyebilen, öğrenimi ile ilgili kararlar verebilen ve kendi performansını değerlendirebilen öğrencidir.

Özerk öğrenme becerisine sahip olan öğrencilerin kendi öğrenmeleri ile ilgili karar alma sürecine aktif katılmaları ve öğrenme hedeflerini kendilerinin belirleyebilmeleri gerekir. Ayrıca iyi bir hedef belirleme sürecinde hedefin ne kadar zamanda, ne şekilde ve hangi sırayla yapılacağı da dikkate alınmalıdır. Eker (2010)'e göre de öğrenen özerkliği bireyin kendi öğrenmesinden sorumlu olmasıdır. Bu sorumluluk kendi öğrenmesini "gözlemleme", "değerlendirme" ve bu düşünmeler sonucunda öğrenmede yeni "hedefler koyabilme" işlerinin gerçekleştirilmesiyle olur. Yapılan araştırmada da, öğrencilerin kendi öğrenmeleri ile ilgili karar alma süreçlerinde aktif oldukları yani kendi öğrenme hedeflerini kendilerinin belirledikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin büyük bir kısmı, öğrenme ihtiyaçlarını dikkate alarak hedef belirlediklerini ifade etmişlerdir. Bunu yanı sıra öğrenciler; kısa-orta-uzun vadeli olacak şekilde, konuyla ilgili literatürü inceleyerek, ardışıklık ilkesini dikkate alarak, kolaydan zora olacak şekilde, farklı disiplinlerle ilişkilendirerek, özel-genel hedef olacak şekilde, gerçek yaşamla ilişkilendirerek hedef belirlediklerini belirtmişlerdir.

Yine araştırmada; öğrenciler öğrenme ihtiyacı duydukları herhangi bir konuyu bir başkasının desteği olmadan özerk olarak öğrenebildiklerini ifade etmişlerdir. Öğrenciler bu öğrenme sürecinde kullandıkları öğrenme stratejileri hakkında bilgi sahibi olduklarını ve sıklıkla not alma stratejisini kullandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra altını çizme, tekrar etme, ilişkilendirme, özet çıkarma, kodlama stratejilerini de kullandıklarını ifade etmişlerdir. Nitekim Omaggio (1978) özerk bir bireyde olması gereken nitelikleri ifade ederken kendi öğrenme stilleri ve stratejileri konusunda bilgi sahibi olmaları gerektiğini

vurgulamıştır (Akt: Oktar Ergür, 2010b). Dolayısıyla araştırmaya katılan lisansüstü eğitim gören öğrencilerin kendi öğrenme stratejilerini farkında olmaları özerk öğrenen bireyler olduklarının önemli bir göstergesi olarak düşünülebilir.

Yapılan araştırmanın bir diğer önemli sonucu; öğrencilerin özerk bir şekilde gerçekleştirdikleri öğrenme sonunda kendi öğrenmelerine ilişkin bir değerlendirme yapabildikleridir. Öğrencilerin çoğunluğu; uygulama yaparak kendilerini değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğrenciler soru çözerek, bilgisine güvenilen kişilerin yorumlarını dikkate alarak, süreci gözden geçirerek, önceden belirlenen ölçütlerden yararlanarak, grup tartışmalarına katılarak, tekrar ederek kendilerini değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. Aydoğdu (2009) 'ya göre de, her özerk çalışmadan sonra öğrencinin bir öz değerlendirme yapması sağlanmalıdır. Bu aşamada öğrenci elde ettiği verimin neticesine bağlı olarak amaçlarını doğru tanımlayıp tanımlamadığını, amaçlarının ihtiyaçlarıyla örtüşüp örtüşmediğini, seçtiği materyal ve tekniklerin uygunluğunu ve aktiviteleri gerçekleştirme koşullarını sorgulayabilecek ve bir sonraki çalışmada daha donanımlı ve dolayısıyla daha verimli olacaktır.

Araştırmada; öğrenciler, lisansüstü eğitim-öğretim sürecinde aldıkları eğitimin özerk öğrenme becerilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Araştırmada ulaşılan diğer bir önemli sonuç ise, öğrencilerin büyük bir bölümünün lisansüstü eğitim sürecinde yapmış oldukları araştırmaların özerk öğrenme becerilerine önemli ölçüde katkı sağladığını düşünmeleridir. Saracaoğlu (2008) 'nun yapmış olduğu araştırmada, lisansüstü eğitim gören öğrencilerin genel olarak araştırma yeterliğine sahip oldukları tespit edilmiştir. Yine araştırmada; öğrenciler lisansüstü eğitim-öğretim sürecinde aldıkları eğitim sırasında verilen ödevleri yaparak, literatürü amaca uygun olarak incelemeyi öğrenerek, motivasyonu arttırarak, tez/makale yazarak, öğrenme sürecinde aktif rol alarak, bilimsel etkinliklerde yer alarak, grup çalışmaları yaparak, sorumluluk duygusunu geliştirerek özerk öğrenme becerilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Araştırmada elde edilen tüm sonuçlar öğrencilerin özerk öğrenme becerilerine sahip olduklarını göstermektedir. Nitekim lisansüstü eğitim aracılığıyla geniş bir bilimsel düşünce gücüne ve aktif araştırıcı niteliğe sahip, sorgulayan, araştıran, özgür düşünen, tartışan, bilgiye ulaşmasını bilen, üst düzey yeteneklere sahip, sürekli kendisini yenileyen bireyler

yetiştirmek amaçlanmaktadır (Başer, Narlı ve Günhan, 2005). Yetiştirilmesi amaçlanan insan tipi aynı zamanda özerk öğrenme becerisine sahip bireylerin yeterliliklerini oluşturmaktadır. Ayrıca lisansüstü eğitim gören öğrencilerin programın gereği olarak bilimsel araştırma yapmaları, nitelikli çalışmalar üretmeleri için almaları gereken "Bilimsel Araştırma Yöntemleri" dersinin amaçlarından biri de öğrencilere özerk öğrenme yeterliği kazandırmaktır. Çünkü bu ders aracılığıyla öğrenciler ihtiyaç duydukları bilgilere, kaynak ve materyallere ulaşarak, ödev hazırlayarak, sunum yaparak özerk öğrenme becerilerini geliştirirler. Ancak Aslan (2010) tarafından yapılan araştırmada, öğrencilerin "Araştırma Yöntem ve Teknikleri" dersinde kendilerini yetersiz algıladıkları sonucu dikkat çekici bulunmuştur. Bunun yanında Saracaoğlu (2008), lisansüstü eğitim gören öğrencilerin almaları gereken "Araştırma Yöntemleri" gibi araştırma kültürünü etkileyen derslerin lisans düzeyinde de verilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda şu öneriler geliştirilmiştir: Lisans ve lisansüstü eğitim programına özerk öğrenme adı altında seçmeli bir ders dahil edilebilir. Lisansüstü eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin özerk öğrenme becerilerini geliştirecek bilimsel aktivitelere sık sık yer verilmelidir. Çalışmanın alanı genişletilerek başka akademik çalışmalar yapılabilir.

Kaynaklar

Aslan, C. (2010). Türkçe Eğitimi Programlarında Lisansüstü Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Özyeterliliklerine İlişkin Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 10 (19), 87-115.

Aydoğdu, C. (2009). Yabancı Dil Öğretiminde Otonom Öğrenme: Neden ve Nasıl? *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 68-74.

Balçıkanlı,C. (2010). Learner Autonomy In Language Learning: Student Teachers' Beliefs. *Australian Journal of Teacher Education*, 35(1).

Başer, N., Narlı S., Günhan B. (2005). Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Almalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 129-135.

Bozan, M. (2012). Lisansüstü Eğitimde Nitelik Arayışları. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi,* 4(2).

Can, T. (2012). Yabancı Dil Öğretimi Bağlamında Öğrenen Özerkliğinin Sanal Öğrenme Ortamları Yoluyla Desteklenmesi. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 46-53.

Castle, K. (2004). The Meaning of Autonomy in Early Childhood Teacher Education. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 25(1), 3 -10.

Çoban, Z. (2002). Attitudes Towards Learner Autonomy in Gazi University and Yıldız Teknik University. *International INGED Conference on Interchanges and Exchanges: Current Trends in ELT, Metu*, Ankara, Turkey.

Demirel, Ö. ve Mirici, İ. H. (2002). Yabancı Dil Eğitiminde Öğrenen Özerkliği. *Milli Eğitim Dergisi*, 76-88.

Demirtaş, İ. (2010). *Üniversite İngilizce Hazırlık Eğitiminde Özerk Öğrenme Becerileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demirtaş, İ. ve Sert, N. (2010). English Education At Unıversity Level: Who Is At The Centre of The Learnıng Process? *Novitas-Royal (Research On Youth And Language)*, 4 (2), 159- 172.

Dişlen, G. (2010). *Students´ and Teachers´ Perceptıons On The Relatıonshıp Between Learner Autonomy and The Psychologıcal Well-Beıng In The Elt Context.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Eker, D. N. (2010). *Öğrenen Özerkliğinin Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Öğrenmeye Etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Evrekli, E., İnel, D., Balım, A. G ve Kesercioğlu, T. (2009). Fen Öğretmen Adaylarına Yönelik Yapılandırmacı Yaklaşım Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6 (2).

Gömleksiz, M. N. ve Bozpolat, E. (2012). İlköğretimde Yabancı Dil Öğreniminde Öğrenen Özerkliği. *Zeitschrift für die Welt der Türken. Journal of World of Turks,* 4(3).

Hobrom, A. I. (2004). *Online Resources and Learner Autonomy: A Study of College-Level Students of Arabic* (Unpublished Doctorial Dissertation). The University of Texas at Austin.

Holden, B. & Usuki, M. (1999). Learner Autonomy İn Language Learning: A Preliminary İnvestigation. *Bulletin in Hokuriku University,* 23,191-203.

İşisağ, K. U. ve Demirel, Ö. (2010). Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni'nin Konuşma Becerisinin Gelişiminde Kullanılması, *Eğitim ve Bilim*, 35 (156).

Kaya, M. (2012). *Uzaktan Eğitimde Öğrenenlerin Yabancı Dil Öğreniminde Özerk Öğrenme Becerileri: Uzaktan İÖLP Örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Kennedy, J. (2002). Learner Autonomy: A Realistic Proposition for Turkish Students. *Global Problems and Local Solutions. Proceedings of ELT Conference.* İstanbul.

Koyuncu, S. U. (2006). *The Effect of The European Language Portfolio on Learner Autonomy for Young Learners* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Köse, N. (2006). *Effects of Portfolio İmplementation and Assessment on Critical Reading and Learner Autonomy of ELT Students* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Little, D. (1995). Learning as Dialogue: The Dependence of Learner Autonomy on Teacher Autonomy. *System*, 23(2), 175-82.

Oğuz, A. (2013). Öğretmenlerin Öğrenen Özerkliğinin Desteklenmesine İlişkin Görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1273-1297.

Oktar Ergür, D. (2010a). Öğrenen Özerkliğinin Kazandırılmasında Öğretmenin Rolü. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications. (11-13 November*). Antalya-Turkey.

Oktar Ergür, D. (2010b). Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenen Özerkliğinin Geliştirilmesinde Program Temelli Yaklaşımlar. *1.Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi.(13-15 Mayıs).* Balıkesir.

Öztürk, İ. H. (2011). Curriculum Reform and Teacher Autonomy in Turkey: The Case of The History Teaching. *International Journal of Instruction*, *4*(2), 113-128.

Sabancı, S. (2007). *EFL Teachers' Views on The Learner Autonomy At Primary and Secondary State Schools in Eskişehir* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Saracaloğlu, A. S. (2008). Lisansüstü Öğrencilerin Akademik Güdülenme Düzeyleri, Araştırma Kaygıları ve Tutumları ile Araştırma Yeterlikleri Arasındaki İlişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 5(2), 179-208.

Sert, N. (2007). Öğrenen Özerkliğine İlişkin Bir Ön Çalışma. *İlköğretim Online*, 6(1), 180-196.

Sert, N., Adamson, J. ve Büyüköztürk, Ş. (2012).Türk Ergenlerde Özerklik ve Avrupa Dil Gelişim Dosyası Kullanımı, *Eğitim ve Bilim.* 37 (166).

Tilfarlioğlu, F. ve Çiftçi, F. Ş. (2011). Supporting Self-efficacy and Learner Autonomy in Relation to Academic Success in EFL Classrooms (A Case Study). *Theory and Practice in Language Studies*, 1(10), 1284-1294.

Usuki, M. (2002) Learner Autonomy: Learning from The Student's Voice. *CLCS Occasional Paper No. 60. Dublin: Trinity College, Center for Language and Communication Studies. Further information.*

Üstünoğlu, E. (2009). Dil Öğrenmede Özerklik: Öğrenciler Kendi Öğrenme Sorumluluklarını Üstlenebiliyorlar Mı? *Eğitimde Kuram ve Uygulam,* 5(2), 148-169.

Wang, P. (2011). Constructivism and Learner Autonomy in Foreign Language Teaching and Learning: To What Extent Does Theory İnform Practice? *Theory and Practice in Language Studies,* 1(3), 273-277.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, Ö. (2005). *Anadolu University ELT Department Students' Readiness for Learner Autonomy* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskisehir.

Extended Summary

Perceptions of Graduate Students about Autonomous Learning Skills

Nesrin HARK SÖYLEMEZ, Neşe DOKUMACI SÜTÇÜ, Kerem SÜTÇÜ

Introduction

It is seen that researches in the literature about autonomous learning are generally about analyzing the autonomy of teachers, primary, secondary, high school and university students in foreign language teaching. But it is seen that there are no research results in the literature about determining autonomous learning skills of graduate students. It is believed that, this research will make contributions to the scientific literature and will light the way for future studies and researches.

The goal of this research is to determine the perceptions of graduate students about autonomous learning.

Method

Qualitative research method is use in this research. As this research is carried out in order to reveal the perceptions of graduate students about autonomous learning, case study (one of the qualitative research designs) is conducted. Sample of the research is made of 37 graduate students studying in 2013-2014 academic year, fall semester. Criterion sampling, which is one of the purposive sampling methods, is used in this research. According to this, the key criterion of participators is being either a graduate or doctoral student. Open ended question form is used as data collection tool in the research. Descriptive analysis technique is used in order to analyze the data obtained from the research. Data are presented by taking the questions in the form into consideration. On the other hand, direct quotations are included in order to reflect the views of graduate students.

Findings and Conclusion

In the research, it is determined that students had the characteristics of learning autonomously. Most of the students stated that they can reach necessary sources and materials, which is one of the characteristics of autonomous learning. In addition to these, they stated that they direct learning processes, determine learning methods, make researches, determine learning requirements, make self-evaluation, have internal motivation, plan learning processes, can use technological materials and take the responsibility of learning process.

It is determined in the research that students are active in decision-making processes, namely determine their learning goals. Most of the students said that they determine their goals by taking learning requirements into consideration. Besides that, students mentioned that they determine their goals in the shape of short-middle-long term, from easy to difficult, as specific-general and they added that they analyze the literature, take the principle of successiveness into consideration and relate them with real life while determining their goals.

In addition to these, students participated in the research stated that they can autonomously learn any issue they need to learn without support. They said that they are aware of the learning strategies that they use in these learning processes and they use the strategy of note-taking very often. They added that they also use underlining, repeating, relating, summarizing and coding strategies.

Another significant result of this research is that students are able to make personal evaluations about their learning after the process of autonomous learning. Most of the students said that they evaluate themselves by making practices. They said that they also evaluate themselves by solving questions, taking experts' opinions into consideration, reviewing the process, benefiting from predetermined standards, participating in group discussions and repeating.

Besides these, students participated in this research stated that the education they receive during graduate education contribute to their autonomous learning skills. One other

important finding obtained from the research is that according to most of the students, the researches that they make during graduate education process make significant contributions to autonomous learning skills. On the other hand, according to students, doing homework, learning to analyze the literature according to the goal, increasing motivation, writing thesis/article, taking active part in learning process, participating in scientific activities, making group works, increasing the feeling of responsibility also contribute to autonomous learning skills.